

КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД

Получихме писмото, с което ни конституирате като страна по дело № 7/1994 г., образувано по искане на Върховния съд да се произнесете по конституционността на приетата през 1944 г. Наредба-закон за съдене от Народен съд виновниците извънличане България в Световната война срещу съюзените народи и за злодеянията, свързани с нея (по-нататък "Наредба-закон за Народния съд").

Изпълнителното бюро на Централния съвет на Българския антифашистки съюз обсъди поставения въпрос и предлага на вниманието Ви следните свои съображения.

I. Искането на Върховния съд е недопустимо.

1. Конституционният съд не може да упражнява контрол за конституционност на актове, приети, респ. утвърдени от Народното събрание преди влизането в сила на действащата Конституция. Наредбата-закон за Народния съд остава извън действащия конституционен контрол. Невъзможно е да се иска нормативните актове да бъдат съобразени с изисквания, предявявани от приети по-късно конституционни разпоредби. Това е не само юридически недопустимо, доколкото предполага обратно действие на правото, но и социално невъзможно, доколкото предпоставя възможността всички приети в миналото актове (от създаването на българската държава досега) да бъдат подлагани на контрол за съобразеността им със сега действащата Конституция. Не искаме да вярваме, че Конституционният съд би допуснал подобен абсурд.

2. Не би могло от друга страна да се смята, че в

случая трябва да намери приложение §3 от действащата Конституция, съгласно който заварените закони не се прилагат, ако й противоречат. Текстът на § 3 намира приложение единствено спрямо все още действащи законодателни актове. Наредбата-закон от 1944 г. без съмнение не е още действащ нормативен акт. Тя бе нормативен акт с ясно изразено еднократно действие. С нейното приложение, респ. с изпълнението на предвидените в нея разпоредби тя преустанови съществуването си. Доколкото не е "заварена" по смисъла на § 3 от Конституцията, Наредбата-закон от 1944 г. не би могла да бъде предмет на никакво обсъждане в контекста на въпроса за евентуално нейно "неприлагане" или "отмяна".

II. Независимо от изложените по-горе съображения трябва да се подчертае, че Наредбата-закон за Народния съд не противоречи на действащия по време на приемането ѝ по-висок правен ред.

1. Наредбата-закон бе приета въз основа на чл. 47 от действащата тогава Търновска конституция. Тя съответствуваше и на правосъзнанието на нашия народ, който понесе неимоверни страдания по време на господството на фашизма. Наредбата-закон бе приета единодушно от Министерския съвет, в чийто състав имаше представители на четири масови политически партии (БРП(к), БСДП, БЗНС, "Звено").

Създаденият с Наредбата-закон Народен съд не е без прецедент в нашата история. След Освобождението се приемат няколко закона за съдене на министри, като по някои от тях има и осъдени лица. (Напр. В.Радославов, осъден задочно от Държавния съд за втората национална катастрофа.) Особено внимание изисква приетият през 1922 г. Закон за допитване до народа за виновността на министрите от кабинетите на Иван В.Гешов

(16.III.1911 до 1.VI.1913 г.), д-р Ст. Данев (1.VI.1913 до 4.VII.1913 г.) и Ал. Малинов (21.VI.1918 до 18.X.1918 г.) за обявени и водени войни и за последвалите ги катастрофи през 1911-1913 и 1918 г. (ДВ бр. 160 от 17.X.1922 г.). (Тук в скоба не можем да не поставим въпроса дали и на този закон ще може да се иска обявяване на несъобразеността му с действащата Конституция).

2. Наредбата-закон за Народния съд бе създаден в съответствие с действащото тогава международно право.

Още преди завършването на Втората световна война – октомври 1943 г., Обединените нации приемат в Москва декларация за отговорността на хитлеристите за извършените зверства. По-късно, в изпълнение на тази декларация бе създаден и Международен военен трибунал за съдене на военните престъпници, престъпленията на които не са свързани с определено географско място. В чл. 6 от Съглашението между правителствата на СССР, САЩ, Великобритания и Временното правителство на Френската република за съдебно преследване и наказване на главните военни престъпници от европейските страни на оста от 8 август 1945 г. изрично се заявява, че "нищо в настоящето съглашение не намалява и не ограничава правата на националните и окупационни съдилища, които вече са създадени или ще бъдат създадени на всяка съюзна територия или в Германия за съдене на военните престъпления".

Създаденият в България ^{Народен съд} е напълно еднотипен с Международния военен трибунал. Той е един от многото създадени в отделните държави народни трибунали за съдене и наказване на извършените престъпления против мира и човечеството.

Опитът да се отрече легитимността на Народния съд в България е по същество опит да се отрече легитимността на Межд

народния военен трибунал и изобщо на целото създадено по време и след Втората световна война международно наказателно право, чиито смисъл бе и е да защити световната общност от престъпленията против мира и човечеството. Това никой не бива да си позволи.

Народният съд бе, разбира се, извънреден съд. Но това бе неизбежно. Извършените по време на Втората световна война престъпления не можеха да се вместят в заварените наказателно-правни механизми. Те излизаха далеч извън границите на обичайните престъпления, поради което не можеха да бъдат разглеждани от обичайните съдилища и по обичайния ред. Извънредният характер на престъпленията изискваше извънреден съд и извънредна процедура. Както по-горе посочихме, такива извънредни съдилища бяха създавани и в периода преди 9.IX.1944 г. във връзка с именно такива "извънредни" престъпления.

По изложените по-горе съображения настояваме да отхвърлите искането на Върховния съд за обявяване неконституционността на Наредбата-закон за Народния съд.

С уважение,

СЕКРЕТАР:

/доц. М.Калонкин/

М. Вълканов

/проф. В.Вълканов/